

Verslag Begunstigersbijeenkomst 2017

Op 22 maart vond de jaarlijkse bijeenkomst voor de begunstigers van de Federatie (FPVG) plaats. Ook dit jaar was er sprake van een goede opkomst. Zo goed, dat in de zaal van het Van der Valk Hotel Eindhoven stoelen bijgeplaatst moesten worden om iedereen een zitplaats te geven.

Na iedereen welkom te hebben geheten maakte de voorzitter van de Federatie, Roel Fonville, nog eens duidelijk, dat na de vorige begunstigersmiddag het onderwerp pensioen aan actualiteitswaarde niet heeft ingeboet, integendeel zelfs. Alle betrokken partijen, de overheid, ondernemersorganisaties, vakorganisaties en belangenorganisaties van ouderen en jongeren houden zich bezig met de beoogde verandering van het huidige pensioenstelsel.

Bij die betrokken partijen hoort ook De Nederlandsche Bank (DNB). Reeds vorig jaar heeft de directeur van De Nederlandsche Bank de stelling betrokken, dat we "snel naar een nieuw pensioenstelsel toe moeten".

Tegen de achtergrond van die stelling vraagt Roel Fonville zich af hoe het dan zit met het destijds door de werkgever toegezegde pensioen. Immers in het verleden hebben werkgever en werknemer een pensioenafpraak gemaakt en de uitvoering van die afspraak is neergelegd bij het pensioenfonds. Inmiddels liggen er allerlei plannen en varianten op plannen voor een nieuw systeem op tafel en zal de politiek een keuze moeten maken.

Na deze introductie heet Roel Fonville de gastspreker van deze middag, John Landman, directeur Toezicht Pensioenbeleid van De Nederlandsche Bank, welkom. Deze is bereid gevonden om een inleiding te houden onder de titel: "De toekomst van Pensioenen".

Na een korte introductie van zichzelf staat John Landman in eerste aanleg stil bij de vraag: Wat doet De Nederlandsche Bank?

Het antwoord daarop is, dat De Nederlandsche Bank drie rollen heeft te vervullen:

1. Het zijn van Centrale Bank als beheerder van de goudvoorraad.
2. De verantwoordelijk instantie zijn voor het betalingsverkeer.
3. Het zijn van toezichthouder op financiële instellingen.

Afgeleid van die rollen is De Nederlandsche Bank ook economisch adviseur van het kabinet en vanuit die verantwoordelijkheid geeft zij, wanneer er iets nieuws op de markt komt, aan of daarop adequaat en effectief toezicht kan worden uitgeoefend.

Vanuit zijn rol zoekt John Landman vervolgens in op de toezichhoudende taak van de bank als het gaat om pensioenfondsen. Daar richt het toezicht zich op de geschiktheid van de bestuurders, op de vraag hoe de organisatie van het fonds is en op een groot aantal parameters als dekkingsgraad en vereist eigen vermogen.

Vervolgens staat hij stil bij wat hij vandaag de dag de actuele pensioenvraagstukken noemt.

Als eerste noemt hij de lage dekkingsgraden. De daling van de dekkingsgraad is te wijten aan een samenspel van factoren. De belangrijkste oorzaak voor de daling van de dekkingsgraad is de daling van de rente die tot een toename van de huidige waarde van de verplichtingen leidt. De rentedaling is het gevolg van het ruime monetaire beleid van centrale banken en het wereldwijde spaaroverschot.

De rente is een actueel pensioenvraagstuk. Aan de hand van een grafisch overzicht, dat hij laat beginnen bij het ontstaan van Philips in 1891, maakt hij de rente ontwikkeling op de kapitaalmarkt zichtbaar. Vervolgens duidt hij de hogere levensverwachting als een van de vraagstukken van dit moment. Bij de premievaststelling is namelijk nooit rekening gehouden met de langere levensverwachting waarmee we nu te maken hebben en die naar het zich laat aanzien in de toekomst alleen maar verder zal oplopen..

Door deze ontwikkelingen staat de pensioendriehoek, die op de punten bestaat uit ambitie, premie en risico, onder druk. De vraag is: wat beloof je aan de deelnemers?

Op het gebied van premie kan, gelet op de hoogte, niet veel meer gevraagd worden. Wanneer de ambitie gelijk blijft zie je een vlucht naar de factor risico.

Veel van de hedendaagse discussies gaan over wat John Landman noemt "het verdelen van de pot". Daarbij dient zich de vraag aan: wat is een faire verdeling? De ouderen denken dat ze tekort gedaan worden en de jongeren vrezen dat de pot leeg is op het moment dat zij aan pensioen toe zijn.

Aan al deze elementen is aandacht besteed in de nationale pensioendialoog. De ambitie daarvan was om zo breed mogelijk gevoed te worden over deze en andere punten. Vervolgens is de SER aan de slag gegaan en die is gekomen met een paar voorkeursvarianten.

Voor John Landman is het duidelijk, dat de hoge verwachtingen t.a.v. de hoogte van pensioenen niet kunnen worden waargemaakt. Verder geldt dat het systeem dat we nu hebben gevoelig is voor het gedrag van bestuurders en dat het bestaande systeem kwetsbaar is doordat daarin knoppen zitten waaraan de politiek kan draaien zoals de duur van de hersteltermijn.

Het pensioenstelsel van straks moet wel veranderingen zoals die zich o.a. op de arbeidsmarkt hebben voltrokken accommoderen.

Pensioendiscussies hebben de neiging zich snel tot zeer technische discussies te ontwikkelen. Daardoor wordt het onderwerp veelal te moeilijk en dat draagt niet bij tot wat John Landman noemt het noodzakelijke pensioenbewustzijn.

Pensioenfondsen kunnen vandaag de dag moeilijk maatwerk bieden en zitten in de spagaat van het verschaffen van zekerheid en het zorgen voor betaalbaarheid.

Voor Nederland als geheel geldt dat er weliswaar een groot pensioenvermogen is maar dat er ook van een hoge hypotheekschuld sprake is. Dat leidt tot discontinuïteiten en politieke en bestuurlijke risico's.

John Landman sluit zijn inleiding af met de opmerking dat De Nederlandsche Bank in de lopende discussie een drietal speerpunten heeft namelijk persoonlijke pensioenvermogens (niet individualistisch), een leeftijdsafhankelijk beleggingsbeleid en geen tekorten doorschuiven naar de toekomst.

Vervolgens biedt hij de mogelijkheid tot het stellen van vragen. Op de vraag wat hij er van vindt dat de premie vaak niet kostendekkend is antwoordt hij, dat het de sociale partners zijn die een afspraak maken en dat het pensioenfonds voor de uitvoering zorg draagt. Bij het doen van een toezegging moet je, aldus John Landman er wel voor zorgen dat de kostprijs benodigd om die toezegging waar te maken ook daadwerkelijk betaald wordt, maar hij onderkent, dat de bestaande wet het mogelijk maakt dat er te weinig premie wordt betaald.

Op de vraag hoe hij aankijkt tegen het "leegroven van pensioenpotten" dat in de negentiger jaren van de vorige eeuw is gebeurd, blijft hij een antwoord schuldig, maar hij geeft wel als reactie, dat de prikkel die dat op fondsen heeft gehad niet als positief geïdentificeerd kan worden.

In reactie op de vraag hoe Europa staat ten opzichte van de in Nederland lopende pensioendiscussie stelt hij dat pensioenen voorlopig nog als een nationaal item worden gezien maar op termijn verwacht hij dat de landen zich allemaal in de richting van een DC systeem zullen bewegen.

Vanuit de stelling, aldus een vragensteller, dat De Nederlandsche Bank pretendeert onafhankelijk te zijn hoort hij graag de opvatting van de bank over het feit, dat gepensioneerden formeel nergens een positie hebben. John Landman geeft in zijn reactie aan, dat een evenwichtige belangenafweging voor De

Nederlandsche Bank cruciaal is. Hij is er, ondanks het feit dat de vertegenwoordiging van gepensioneerden niet formeel geregeld is, van overtuigd dat de belangengroepen van gepensioneerden informeel wel degelijk invloed hebben.

In reactie op de opmerking, dat de koopkrachtontwikkeling van de gepensioneerden achter blijft bij die van de werkenden stelt John Landman, dat dat niet het gevolg is van door De Nederlandsche Bank gegeven adviezen en hij voegt daaraan toe, dat werkenden ook gekort worden op hun aanspraken maar zij daar pas later mee geconfronteerd zullen worden.

Op de stelling dat De Nederlandsche Bank enige tijd geleden de Ultimate Forward Rate (UFR) voor pensioenfondsen heeft verlaagd maar dat niet voor verzekeraars heeft gedaan stelt John Landman, dat pensioenfondsen in het nationale domein vallen maar voor verzekeraars ligt dit soort besluiten op Europees niveau. Hij voegt daaraan toe dat op Europees niveau De Nederlandsche Bank dezelfde positie inneemt.

De rendementen van de pensioenfondsen zijn al vele jaren veel beter dan de rekenrente waarmee moet worden gerekend. John Landman onderkent dat maar geeft aan dat het grootste deel van die betere rendementen het gevolg is van de lage rente waardoor obligaties veel in waarde zijn gestegen. Bij een oplopende rente kan en zal dat snel veranderen.

Na een korte pauze is het woord aan Roel Fonville met een inleiding onder de titel: "De Federatie kijkt vooruit".

In het begin van zijn inleiding staat hij stil bij de toekomst van de Federatie.

Missie en doelstelling was, is en zal blijven de belangenbehartiging van haar leden op financieel gebied in algemene zin en speciaal op het gebied van waardeverste pensioenen, zorgkosten en zorgverzekering en wet en regelgeving betreffende gepensioneerden.

De Federatie is een federatie van lidverenigingen. Lidverenigingen in de regio

Eindhoven hebben geruime tijd geleden het lidmaatschap open gesteld voor personen die in hun werkzame leven geen enkele binding met Philips hebben gehad. Vandaag de dag geldt dat voor bijna de helft van het ledenbestand van de lidverenigingen in de regio Eindhoven. Hun belang bij het Philips pensioen is dan ook nihil.

Als het gaat om lidverenigingen buiten de regio Eindhoven moeten we, aldus Roel Fonville, steeds vaker constateren dat het vinden van opvolgers voor bestuursfuncties steeds moeilijker wordt en verenigingen omvallen.

De FPVG prijst zich gelukkig met een groot bestand aan begunstigers. Deze hebben statutair gezien echter niet de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op het beleid van de Federatie.

Genoemde punten, lidmaatschap van personen zonder Philips binding, het opheffen van lidverenigingen en het ontbreken van de mogelijkheid voor begunstigers om invloed uit te oefenen op het beleid, hebben geleid tot het oprichten van de Landelijke Belangenvereniging van Philips Gepensioneerden (LBPG). De LBPG heeft dezelfde missie en doelstelling als de Federatie en is naast de bestaande lidverenigingen als lidvereniging aan de Federatie toegevoegd. Ligt bij de lidverenigingen het accent voornamelijk op het organiseren van sociale en culturele activiteiten, focus van de LBPG is belangenbehartiging zoals eerder verwoord.

De LBPG komt niet, zo geeft Roel Fonville als reactie op een vraag, in de plaats van de Federatie maar is een lidverenigingen als de andere maar met een andere doelstelling.

Sinds de oprichting hebben zich ruim 1400 mensen als lid aangemeld maar dat kan niet anders geduid worden dan als een voorzichtig begin want in het totaal zijn er zo'n 40.000 Philips gepensioneerden die niet aangesloten zijn bij enige lidvereniging en die wij dus graag voor de LBPG willen werven. Omvang en representativiteit zijn de legitimatie voor het uitoefenen van invloed.

Roel Fonville sluit dit onderdeel van zijn inleiding af met een oproep aan eenieder om zich, voor zover dat nog niet gebeurd is, via de site www.lbpg.nl aan te melden als lid en om vrienden en vroegere collega's aan te moedigen datzelfde te doen.

In het tweede deel van zijn verhaal staat Roel Fonville stil bij de ontwikkelingen bij het Philips Pensioenfonds (PPF).

Hij begint dit deel van zijn bijdrage met het zichtbaar maken van de beleidsdekkingsgraad van het fonds. Deze was in december 2016 108% en is eind februari van dit jaar opgelopen tot 109,6% met een actuele dekkingsgraad van 113,9%.

De ontwikkeling gaat in de goede richting maar het beleid van het fonds is dat partiële indexatie pas plaats kan vinden bij een dekkingsgraad van 116%.

Hij sluit dit onderdeel af met de opmerking dat het op basis van deze cijfers op voorhand voor iedereen duidelijk zal zijn dat de binnenkort te verwachten brief van het fonds slecht nieuws zal bevatten als het gaat om indexatie in 2017.

Daarna geeft hij een toelichting op het verzet dat de Federatie heeft aangetekend tegen het door het Algemeen Bestuur van het Philips Pensioenfonds genomen premie- en indexatiebesluit.

Bij cao is afgesproken dat Philips van een "defined benefit" systeem over gaat naar een "collective defined contribution" systeem. Eenvoudig gezegd komt het nieuwe systeem er op neer dat Philips een vast bedrag betaalt en dat het pensioenfonds het daarmee maar moet doen. Afgesproken is dat dat bedrag 24% van de loonsom bedraagt.

Om voor de actieven de opbouw voor het verschil tussen loon- en prijsindexatie veilig te stellen is bij het tot stand komen van de cao een premiereserve van 100 miljoen euro gecreëerd. Door de lage rente blijkt de 24% van de loonsom onvoldoende om de opbouw van 1,85% per jaar in te kopen en is er om dat alsnog te verwezelijken een beroep op de premiereserve gedaan. Nu de premiereserve sneller slinkt dan verwacht en gewenst, heeft het Bestuur van het fonds een in de ogen van de Federatie onevenwichtig besluit genomen dat naar de mening van de Federatie ook nog eens in strijd is met de pensioenwet.

In de premie zit een opslag tot instandhouding van het eigen vermogen. Deze opslag was altijd afgeleid van het Vereist Eigen Vermogen (117,9%). Dat resulteerde in een opslag in de premie van 17,9%. Het bestuur heeft nu voor onbepaalde tijd besloten om de opslag te koppelen aan de actuele dekkingsgraad. Deze was eind 2016 108% en dat geeft dus een opslag in de premie van 8%. Door dit besluit draagt de premie niet meer bij aan het herstel van het eigen vermogen met als consequentie dat indexatie nog verder in het verschiet komt te liggen.

Onderdeel van het gewraakte besluit is ook de beslissing om tot en met 2018 (partiële) indexatie mogelijk te maken bij een dekkingsgraad van 116% in plaats van de dekkingsgraad die hoort bij het Vereist Eigen Vermogen (117,9%). Na 2018 is het VEV weer het uitgangspunt.

Na juridisch advies te hebben ingewonnen heeft de Federatie haar bezwaren tegen het genomen besluit bij het fonds kenbaar gemaakt. In een eerste reactie heeft het pensioenfonds laten weten, dat zij van mening blijft, dat het een evenwichtig besluit is dat niet in strijd is met de wet.

De Federatie blijft echter van mening dat dat niet het geval is. Bij het tot stand komen van de cao is afgesproken dat er geen premiedemping zou plaats vinden. Kijkend naar de inhoud van het genomen besluit kan naar de mening van de Federatie geen andere conclusie getrokken worden dan dat er op z'n minst sprake is van een variant op de gedempte premie.

De inzet van de Federatie blijft om in finale zin vast te stellen of haar opvatting over het genomen besluit terecht is terwijl een langdurige en kostbare juridische procedure wordt vermeden.

Vervolgens maakt hij aan de hand van een grafische voorstelling duidelijk dat sinds 2011 de pensioenen fors achter blijven bij de loonsverhogingen van de Philips actieven.

Daarna staat Roel Fonville stil bij een ander door het Algemeen Bestuur genomen besluit. Dat besluit betreft de "beleggingsmix".

De aanleiding tot dit besluit was de stijgende rente, en de verwachting dat deze in de komende 5 jaren verder zal stijgen.

Renteontwikkelingen zijn van grote invloed op het Philips Pensioenfonds. Zowel op de pensioenverplichtingen als op het vermogen. De rente bevindt zich al geruime tijd op een laag niveau maar de verwachting is dat deze de komende jaren gaat stijgen. Het Fonds heeft daarom recent een aanpassing aangebracht in de beleggingsmix om hierop voorbereid te zijn. De beleggingen in vastrentende waarden (bijvoorbeeld schuldpapier van landen in Europa) dalen namelijk in waarde als de rente stijgt.

Daarom heeft het Philips Pensioenfonds eind februari de vastrentende beleggingen in de portefeuille verminderd van 60% naar 50%, door reductie van Europese (Euro) staatsobligaties. Het vrijgekomen vermogen is herbelegd in een combinatie van aandelen (+1%), vastgoed (+2,5%) en cash (+6,5%). Bij deze herinvestering ligt de nadruk op zekerheid. Om dat te bereiken, is spreiding aangebracht in de herbelegging en ook wordt het merendeel van de beleggingen in cash aangehouden. Op deze manier neemt het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille van het Philips Pensioenfonds slechts zeer beperkt toe. Tegelijkertijd, zal het Fonds het beter doen bij een stijgende rente. Uit Asset Liability Management (ALM) studies blijkt dat verwacht mag worden dat hiermee de indexatiekansen worden vergroot, waarbij ook gelet is op de indexatiekansen op de kortere termijn (5Jaar).

In nauwe samenspraak met de pensioencommissie van de Federatie heeft het bestuur een nota opgesteld om de discussie over een mogelijke splitsing van het fonds op te starten. Een van de achterliggende redenen om tot die nota te komen is dat het fonds sterk is vergrijsd en voor een vergrijsd fonds is een voorzichtig beleggingsbeleid gewenst terwijl dat juist niet geldt voor de actieven. De nota is toegestuurd naar alle belanghebbenden van het fonds (Algemeen Bestuur PPF, Philips, vakorganisaties) en op dit moment vinden vanuit de Federatie toelichtende gesprekken plaats met de verschillende belanghebbenden.

Een nota over meer transparantie en openheid in de communicatie vanuit het pensioenfonds naar de collectiviteit van gepensioneerden is bijna gereed. Op basis van een uitgebreide analyse is de Federatie van mening dat in de communicatie over door het Algemeen Bestuur genomen besluiten en de achtergronden daarvan nog veel te verbeteren valt.

Na gemeld te hebben dat Coen Reuvers en Rene ter Huurne door de Nederlandse Bank zijn goedgekeurd om namens de Federatie lid van het Algemeen Bestuur van het pensioenfonds te worden, staat Roel Fonville in de afsluiting van zijn verhaal nog even stil bij de landelijke ontwikkelingen. De Federatie is actief lid van de Koepel van Nederlandse Verenigingen van Gepensioneerden (KNVG) en middels dat orgaan actief op landelijk niveau als het gaat om inkomsten, belastingen, ziektekosten en zorg en wonen. Via het lidmaatschap van de KNVG levert de Federatie een belangrijke bijdrage om de discussie over een nieuw pensioenstelsel te beïnvloeden en om koopkrachtherstel voor ouderen te bewerkstelligen.

Tijdens het napraten aan de bar bleek dat de aanwezigen van mening zijn dat teruggezien kan worden op een geslaagde begunstigersmiddag.

Maart 2017
A. de Winter, secretaris FPVG